

Förord

För femtio till sextio år sedan menade många intellektuella att religionen skulle försvinna. Världen var obönhörligen på väg mot framsteg via förnuft och vetenskap. Förnuftets klara ljus skulle lysa in i alla inre skrymslen och vrår och driva diverse former av vidskeplighet på flykten. Till tankar som dessa knöts också tesen om den ofrånkomliga sekulariseringen. Men utvecklingen har inte farit varsamt fram med många av dessa förväntningar. Redan under det förnuftiga 1960-talet fanns förebud om förändring. Från 1964 växte det i USA fram en motkultur som uttryckte allt starkare missnöje med det moderna industrisamhället. En del av detta sökande efter högre livsmening och nya moraliska mönster visade sig i en våg av alternativ andlighet. I förlängningen fick vi en rad nya religiösa rörelser, och så småningom fenomenet New Age. Idag är alternativandliga synsätt relativt etablerade i västerlandet. Och undersökningar visar att överraskande många är öppna för det övernaturliga.

Under andra halvan av 1900-talet har de stora religionerna vitaliserats utanför västerlandet. Och via media, ökat resande och invandring har västerlänningar fått en ökad medvetenhet om att religionen för många människor fortfarande är en självklar del av vardagen. En av sekulariseringens stora teoretiker, sociologen Peter Berger, skrev 1999 att prognosen om religionens ofrånkomliga försvinnande var ett fundamentalt misstag. Världen är religiös som aldrig förr. Under 2000-talet har religiösa referenser i den svenska kulturen och offentligheten ökat. Och internationella storkonflikter har laddats med religiös retorik, ibland med starkt polemiska inslag.

Denna andlighetens och religionens renässans har väckt en kraftig motreaktion. Under senare år har vi sett en växande våg av religionskritik i västvärlden. Ateismen som alternativ har hårdlanserats av amerikaner som Daniel Dennett, Christopher Hitchens, Sam Harris och engelsmannen Richard Dawkins. De har levererat tändvätska till den svenska debatten som mycket skickligt drivs av förbundet Humanisterna och dess ordförande Christer Sturmark.

Via en omfattande medial mobilisering verkar man, tillsammans med ett antal mer eller mindre kända profiler, för inskränkningar av religionen i det offentliga rummet. Men grunden för den ateistiska aktivismen är tron att religionerna representerar destruktiva krafter som vi behöver bli av med. Världen hade varit en bättre plats utan religion.

Professor Keith Ward går i denna bok rakt in i en rad nyckelfrågor som också dyker upp i den svenska debatten. Är religionerna orsak till våldet i världen? Är religionen farlig för att den strider mot förnuftet eller förkunnar en tro på livet efter döden? Rymmer de religiösa övertygelserna omoraliska inslag? Gör religionen mer skada än nytta på det personliga och samhälleliga planet? Ward väjer inte för korståg och självmordsbombare när han konstaterar att religionerna visserligen kan vara farliga men på det hela taget är goda krafter i världen. Ett genomgående drag i argumentationen är att generaliseringar om ”religion” är omöjliga att göra. Dagens

högröstade religionskritiker är ofta alldeles för svepande och orättvisa i sina resonemang.

Keith Ward är inte vem som helst. Han sitter i rådet för Royal Institute of Philosophy och är fellow vid British Academy och har innehaft en rad betydelsefulla positioner vid respekterade universitet, senast i Oxford. Hans huvudområden är jämförande religionsteologi, religionsfilosofi och förhållandet mellan tro och vetenskap. Ward är en verkligt produktiv författare som skriver rappt och engagerande också för en allmän läsekrets. *Den farliga religionen* är hans första bok på svenska. Man behöver inte hålla med om varje enskilt tankeled i hans resonemang för att inse att argumentation har en avsevärd tyngd. Världen hade sannolikt varit en värre plats utan religion.

Lars Johansson

Lärare i filosofi och religion vid Örebro teologiska högskola. Föreståndare för Forum för tro, kultur och samhälle som bland annat publicerar tidskriften NOD.